

3.5.8 SJØKREPS

Guldborg Søvik

guldborg.soevik@imr.no

► Status og råd

Havforskningsinstituttet har ikke eget sjøkrepsstokt i Skagerrak og Norskerenna, derfor brukes fangstraten fra fiskeriene for å vurdere bestandsutviklingen. Man tenker seg at forandringer i fangstraten reflekterer forandringer i bestandsnivået, men forandringene kan også skyldes økt fangbarhet, for eksempel pga. redskapsutvikling. Dermed er det vanskelig å si noe om den historiske utviklingen av sjøkrepsbestanden i Skagerrak (Figur 3.5.8.1). Økningen i fangstraten i Norskerenna på begynnelsen av 1990-tallet skyldtes nok heller ikke en voksende bestand, men forandringer i den danske flåten.

For de senere årene kan vi derimot regne med at fangstratene speiler utviklingen i sjøkrepsbestandene, og det kan se ut som om bestandene har gått litt tilbake i både Skagerrak og Norskerenna. Reproduksjon måles ikke direkte, men mengden små-

kreps som kastes på havet igjen under fisket, brukes som et grovt estimat på dette. Mye utkast i 1999 og 2000 viser seg som en høy fangstrate i 2004 og 2005. Andelen utkast har minket de siste årene, noe som kan bety litt lavere fangster i årene som

Sjøkreps

Nephrops norvegicus

Andre norske navn:

Bokstavhummer, keiserhummer, rekekonge

Familie: Nephropidae

Maks lengde: 24 cm

Levetid: Opptil 15 år

Leve- og gyteområde:

Vestlige Middelhavet og Nordøst-Atlanteren fra Marokko til Lofoten

Gytetidspunkt: Om sommeren

Føde: Krepsdyr, bløtdyr, børstemark og åtsler

Særtrekk: Sjøkreps gjemmer seg i hulene sine på dagtid, og eggbærende hunner går sjelden ut. Fangstene er derfor størst ved solnedgang/soloppgang og domineres av hanner.

Nøkkel tall:

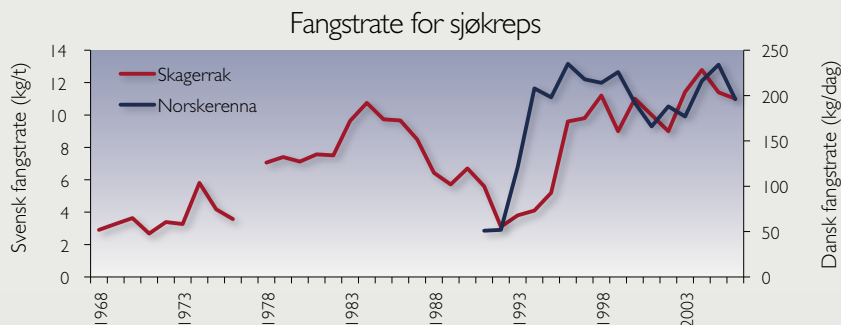
KVOTERÅD: Skagerrak/Kattegat: Nåværende høstingsnivå bør beholdes. Norskerenna: Ingen råd.

SISTE ÅRS KVOTE, TOTAL OG NORSK:

Totalkvote i Skagerrak/Kattegat (2006 og 2007): 5 170 tonn. Dansk kvote i norsk sone i Norskerenna (2006 og 2007): 1 300 tonn. Ingen norske kvoter.

SISTE ÅRS FANGST: Skagerrak/Kattegat (2006): 3 672 tonn, norsk: 91 tonn (fra Skagerrak). I Norskerenna (2005): 1 060 tonn, norsk: 114 tonn.

NORSK FANGSTVERDI (2006): 17 600 mill. kroner

Figur 3.5.8.1

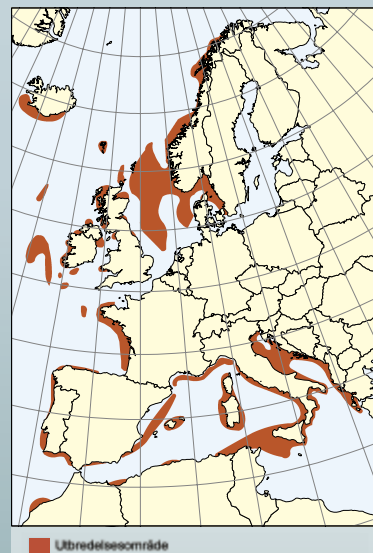
Fangstrate brukes som bestandsindeks for sjøkrepsbestanden i Skagerrak og Norskerenna. Skagerrak-dataene kommer fra svenske sjøkrepsstrålere i det østlige Skagerrak (landinger i kg per time), mens tallene fra Norskerenna kommer fra danske fartøyer (landinger i kg per dag). Kilde: ICES.

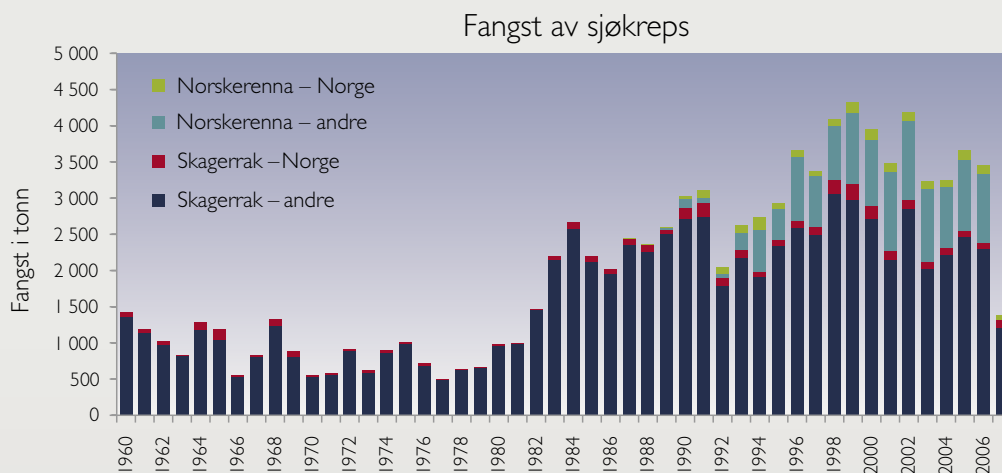
Catch rate is used as an index for the *Nephrops norvegicus* stocks in Skagerrak and the Norwegian Deep. The Skagerrak data are from Swedish *Nephrops*-trawlers (landings in kilo per hour) (left axis), while the Norwegian Deep data are from Danish vessels (landings in kilo per day) (right axis). Source: ICES.

Fakta om bestanden

Sjøkreps finnes i Middelhavet og i Nordøst-Atlanteren, fra Marokko til Lofoten, og rundt Island og Storbritannia. Arten lever på 20–800 m dyp, på bløtbunn av sandblandet mudder eller leire hvor den graver huler opptil 20–30 cm ned i sedimentet. Voksne sjøkreps er stedbundne. I hvor stor grad de frittflytende larvene spres mellom bestandene vet man lite om. Sjøkrepsen har en blekoransje farge. Navnet *Nephrops*, "nyreøyne", kommer fra de nyreformede øynene. Hunnen gyter om sommeren og bærer de 1 000–5 000

eggene under halen i 8–9 måneder. Larvene driver fritt i sjøen i 11–60 dager før de bunnslår. Om dagen gjemmer sjøkrepsen seg i hulen sin, mens den jakter om natten. Sjøkrepsen er altetende og tar krepsdyr, bløtdyr og børstemark så vel som åtsler. Selv blir den spist av mange arter bunnfisk, for eksempel torsk. Forekomst av sjøkreps i Middelhavet og Adriaterhavet viser at arten trives under relativt høye temperaturer og derfor trolig kan tilpasse seg eventuelle temperaturøkninger i dens mer nordlige leveområder.

Figur 3.5.8.2

Sjøkrepslandinger (tonn) fra Skagerrak og Norskerenna fordelt på Norge og andre land. I Skagerrak fisker hovedsakelig Danmark og Sverige, mens Danmark tar det meste av fangstene i Norskerenna. Tallene for 2007 er foreløpige. Kilde: ICES, fiskeridirektoratene i Norge og Danmark og Sveriges Fiskeriverk.

Nephrops landings (tonnes) from Skagerrak and the Norwegian Deep by country (Norway and other countries). In Skagerrak it is mainly Denmark and Sweden who are fishing, while Denmark takes the largest part of the catches from the Norwegian Deep. The 2007 data are preliminary. Sources: ICES, the Norwegian, Danish and Swedish Directorates of Fisheries.

kommer. Siden bestandene ser ut til å være stabile og ikke viser tegn på overbeskatning, konkluderer ICES med at sjøkrepsfisket er bærekraftig, men anbefaler ingen økning av dagens innsats.

Fiskeri

Sjøkrepsbestanden i Skagerrak fiskes av Norge, Sverige og Danmark, med små fangster også fra Tyskland. Norge fisker ikke i Kattegat. Bestanden i Norskerenna fiskes av Norge og Danmark. I tillegg finnes det et lite britisk fiskeri her. I 2006 ble det landet 3 672 tonn sjøkreps fra Skagerrak og Kattegat, fra en kvote på 5 170 tonn. Fra Norskerenna ble det landet 1 060 tonn. Dette utgjør en nedgang i begge områdene.

Det norske sjøkrepsfisket reguleres av konsesjons- og utøvelsesforskriftene. De norske landingene fra Skagerrak minket jevnt fra 1999 til 2005, men økte i 2006 til 91 tonn (Figur 3.5.8.2). Økningen fortsatte i 2007, med et foreløpig tall på 143 tonn. I Norskerenna var det derimot en nedgang i de norske fangstene fra 2005 til 2006 (henholdsvis 132 og 93 tonn). Foreløpige tall for 2007 er 96 tonn. Sjøkreps fiskes med teiner og sjøkrepsstrål. En del tas også som bifangst i rekefiske. Langs kysten fra Sogn til Trøndelag har det utviklet seg et norsk

teinefiske med rundt 30 tonn sjøkreps landet årlig frem til 2005, men i 2006 ble landingene herfra omtrent halvert. Tråling etter sjøkreps har negative effekter i form av store mengder utkast av ikke-kommerisielle arter og dyr under minstemål, i tillegg til opprotting av sjøbunnen.

Verdifull ressurs

Sjøkreps er en av de mest verdifulle skaldedyrartene i Nordøst-Atlanteren, og i Nordsjøen utgjør den det tredje mest verdifulle fiskeriet. I 1950 lå de globale landingene på rundt 10 000 tonn årlig. Dette økte til i underkant av 60 000 tonn på midten av 1980-tallet og har siden holdt seg på samme nivå. Halvparten av de globale fangstene tas av Storbritannia. For Danmark utgjør sjøkrepsfisket et av de økonomisk viktigste fiskeriene i Skagerrak og Kattegat. I norsk sone i Norskerenna står danske fartøyer for 80–90 % av landingene. Norske fiskere ser derimot ikke ut til å ha fått øynene opp for denne verdifulle ressursen: I 2006 oppnådde sjøkreps en kilopris på 80 kr i Norge, bare forbigått av hummer og tunge (med kilopriser på henholdsvis 191 og 85 kr). Sjøkreps fiskes for det meste ved tråling, men kreps tatt med teiner gir som regel bedre pris. Fiskeindustrien produserer "scampi" av pillede sjøkrepsshaler.

Norway Lobster

The Nephrops fishery constitutes the third most valuable fishery in the North Sea, but 80–90 % of the catches in the Norwegian zone are taken by Danish trawlers. The small Norwegian catches have shown a declining trend since 2000, but increased again in 2005 and 2006 in respectively the Norwegian Deep and Skagerrak. Total international landings decreased from 2005 to 2006, as did Danish and Swedish catch rates (landings per unit effort). However, both Nephrops stocks seem to fluctuate at a relatively stable level, and the current level of exploitation appears to be sustainable.